

Francesc J. Hernández
DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

■ A principis del 1917, **Rosita Rodrigo** era una vedet valenciana de 26 anys, molt atractiva i amb magnífiques dots per al cant, que actuava amb gran èxit al Romea de Madrid. Havia començat com a triple al Teatre Apolo de València i feia poc que s'havia separat del seu home, **Àngel Romero** (vegeu la tafaneria del 26/6/2016), amb el qual havia tingut dos fills: una filla que cuidava la mare de l'artista al seu pis del carrer Jesús i un fill, del qual s'encarregava la família de l'home. Al febrer d'aquell any, Rosita viatjà a València i, com que s'acostava el carnestoltes, anà a l'estudi de **Tadeo Villalba Monasterio**, pintor i escenògraf, al carrer Alfredo Calderón (actual carrer Correus) per encarregar-li una màscara. Tadeo, que estava casat i tenia tres fills, li proposà que, si considerava que li havia fet una màscara original, l'acompanyaria al ball organitzat pel Cercle de Belles Arts. Ella acceptà. L'originalitat fou que l'artista pintà el rostre de Rosita en la màscara. Rosita complí el compromís. També anà a la festa de carnestoltes del Teatre Martí i a una festa organitzada per la Penya Valenciana, on concedí un ball al noble **José Fernando Hernández de la Figuera Ferrer de Plegamans**, únic fill mascle dels comtes de Villamar i Plegamans i quatre anys més jove que l'artista.

El diumenge 25 de febrer se celebrà una correguda de bous (en realitat, sis jònecs de la ramaderia de Moreno) a València, a benefici del «Club Belmonte». Participaren **Juan Belmonte**, el seu germà **Manolito**, **Silveti** i **Saleri**. L'interès pel torero de Triana i el fet que l'acte inaugurava la temporada taurina, convertí la correguda en tot un esdeveniment social a València. Des de la vespra, no n'hi havia entrades.

Fernando s'oferí a portar Rosita a la plaça de bous. En realitat havia acordat amb un «chauffeur», anomenat **Gaspar Guillen**, que en arregar la dona i encara que li donara una altra adreça, ell havia de portar-lo amb la cantant a un hotel d'El Vedat de Torrent. Quan el conductor isqué del carrer Jesús i girà per la ronda allunyant-se de la plaça de bous, Rosita se'n adonà de la jugada i amenaçà de tirar-se en marxa. El vehicle s'aturà i ella marxà a peu a la plaça. Malgrat això, durant la correguda de bous, Fernando anà a saludar Rosita a la seua llotja. També hi anà Tadeo, l'artista de la màscara, acompanyat d'uns amics portuguesos, ja que la cantant tenia previst actuar poc després a Lisboa. La dona fou amable amb els dos.

Quan conclougué la correguda, hi hagué un altercat entre els dos joves. La gent formà un rotlle al carrer Xàtiva. Casualment hi passava amb el seu cotxe el governador civil, senyor **Cortina**. Es recuperava d'una malaltia i parlava amb el metge del Cos de Seguretat **José Vila**. El governa-

Tadeo Villalba Monasterio. La vedet li encarregà una màscara per a carnestoltes. L'artista i escenògraf sorprengué la vedet amb una màscara que representava el seu rostre. La dona, agraïda, l'acompanyà a una festa.

L'escenògraf que matà el comte de dos tirs

► L'any 1917, un escenògraf del Teatre Apolo matà un comte de dos tirs. En el judici fou declarat no culpable ► La raó del crim fou una pugna per la vedet valenciana Rosita Rodrigo

Rosita visita un asil infantil de Madrid després del crim. LEVANTE-EMV

Gent a les portes de l'Audiència per assistir al judici. MUNDO GRÁFICO

Rosita Rodrigo, cap al 1917.

dor donà ordre al seu «chauffeur» d'acostar-s'hi. En arribar, Tadeo se li adreçà, denunciant-li una agressió de Fernando de paraula i obra (el noble l'havia bufetejat). El governador intentà calmar els ànims. Va fer pujar l'escenògraf al seu vehicle i, junt amb el metge Vila, s'adreçaren al Teatre Apolo, on el governador volia veure la representació. El teatre estava al carrer Sequiola (ara, Joan d'Àustria). Aquell dia s'interpretava «El Gato Montés», de **Manuel Penella**, amb una sessió teatral prèvia. El governador entrà al teatre i a Tadeo li donà temps de marxar al casino de la Societat d'Agricultura, on va escriure a dos amics explicant-l'assumpte esdevingut a les portes de la plaça i demanant-los que plantejaren una qüestió d'honor, val a dir, que, en nom seu, retaren el fill dels comtes en duel. Després tornà al teatre.

En arribar al vestíbul, Fernando estava dient-li al conductor del governador: «Ha vist vostè què dues bufetades li he donat a Villalba?». Allò ja fou massa per a Tadeo. Sonaren dos trets d'un revolver Smith & Wesson. La primera bala li penetrà a Fernando pel llavi superior; la segona, pel pols esquerre, produint-li pèrdua de massa cerebral. Encara que el xofer intentà agafar-lo, el jove caigué a plom i morí ràpidament per l'hemorràgia. Hi hagué gran confusió al vestíbul, on hi havia porters de la sala, revenedors i, fins i tot, un sacerdot, el pare **Morero**.

El governador ordenà tancar les portes del teatre, però Tadeo s'havia escapat per la porta posterior. El jutjat del Mercat es personà immediatament. El cadàver es traslladà al dipòsit judicial, mentre ordenaven la detenció del pintor i també,

per prendre declaracions, la del xofer del governador i la de la mateixa Rosita. La policia escorcollà l'habitatge de la seua mare.

Poc després de les nou de la nit, Tadeo s'entregà al governador, que el remeté al jutjat. Després fou empresonat. Quan li comunicaren els fets, la mare de Fernando, **Teresa**, que estava a la casa seua al carrer Comèdies 25, caigué malalta. El pare, **Fernando**, que estava a la casa pairal de Requena, no pogué tornar immediatament perquè s'havia produït un descarrilament del ferrocarril entre Xest i Xiva. Així que el cadàver de Fernando fou portat al Cementiri General, on fou vetllat pels criats dels comtes. Les autoritats invitaren la cantant a deixar la ciutat. La premsa de Madrid anuncià la tornada: «¡Ojo los empresarios, que la bella Rosa es un filón en estas circunstancias!». A Madrid es-

tant, Rosita concedí entrevistes per netejar la seua imatge i, fins i tot, visità una escola regentada per unes monges per regalar llibres als orfes i orar. El periodista **Mateo Santos** publicà una obreta literària sobre els esdeveniments: «Los amores trágicos de Rosita Rodrigo» (1917). Santos era un periodista que va fer algunes novel·les curtes, que conecbia com eines didàctiques.

El 10 de desembre de 1917 començà la vista per escollir el jurat per al judici. Les sessions del judici es realitzaren entre la fi gener i febrer del 1918. Totes les Societats Obreres de València lliuraren una carta al comte, pare de la víctima, demanant-li s'abstinguera d'influir al jurat. Hi havia gran expectació i la població mostrava el seu suport a Tadeo. Hi hagué revolta dels llocs de l'Audiència. Finalment, el dia 2 de febrer es dictà sentència de inculpatibilitat i Tadeo, que fou defensat per **Juan Barral**, quedà absolt. Un diari escrigué: «Fué la dignidad del pueblo, que se irguió una vez más frente a la aristocracia».

Després de la mort de Fernando, els seus pares se separaren. En morir la mare, el pare tingué un fill, anomenat **Santiago**, amb una dona humil, **Emilia Ferrer**. El comte contragué matrimoni amb **Victorina Amigó** i es quedaren amb el xiquet. Cap al 17 d'agost de 1936, un grup de milicians tornà el xiquet a sa mare natural i executà el comte. En concloure la guerra, el xiquet passà novament a la vídua del comte.

Com ja contàrem en la Tafaneria del 27/3/2016, el pintor i escenògraf **Tadeo Villalba** arribà a presidir la Casa de Llevant a Madrid i fou l'origen d'una nissaga important: el seu fill, **Tadeo Villalba Ruiz**, fou decorador, artista faller i productor (creà «Valencia Films»); el fill d'aquest, **Tadeo Villalba Rodríguez** «Tedy» fou escenògraf, i productor, així com fundador i membre de l'Acadèmia del Cinema, que el guardonà amb un Goya d'Honor el 2006. I un fill d'aquest, **Tadeo Villalba Carmona**, també és productor cinematogràfic. Ha produït, entre altres obres, «Vicky, Cristina, Barcelona» de **Woody Allen** o la minisèrie «La Bella Otero», sobre la cupletista **Carolina Otero**, a la qual la bella Rosita no tenia res a envejar.